

Oahppoplána – Jo2 boazodoallu

Sámediggi mearridan láhkaásahussan 09.02.2021, lánkavuodđu:
suoidnemánu 17.b 1998 nr 61 lánka vuodđoskuvlla ja joatkkaoahpahusa birra
(oahpahuslánka). §6-4 nubbe lađas.

Gusto 01.08.2021 rájes

Fágaid birra

Fágaid relevánsa ja guovddáš árvvut

Jo2 boazodoallu guoská dasa ahte doaimmahit ealáhusa ealu vuodul. Prográmmafágain lea sáhka luondduresurssain mat leat ealáhusa vuodđun, ja mo daid sáhtta hálldašit guoddevaš vugiin. Jo2 boazodoalus lea maiddái sáhka das ahte gáhttet boazodoalu sámi kulturguoddin ja geahččat boazodoalu servodatlaš oktavuodas, maiddái máilmmiviidosáččat. Prográmmafágat galget addit gealbbu bargat sámi boazodoaluin. Dat galgá leat maiddái mielde ovdánahttimin iešheanaláš ja máhtolaš ohppiid geain lea vuodđomáhttu sámi boazodoalus.

Buot fágat galget leat mielde duohtandahkamin oahpu árvovuodu. Jo2 boazodoallu galgá veahkehit ohppiid hoaidit bohcco ja dan luonddubirrasa guhkesáiggi ja guoddevaš perspektiivvas, ja ahte vuhtiiváldet bohcco iešárvvu. Prográmmafágat galget maiddái váikkuhit kritihkalaš jurddašeapmái ja etihkalaš diehtomielalášvuhtii man vuodđun leat árbemáhttu, boazodoallofágalaš gealbu ja dieđa. Prográmmafágat galget maiddái addit ipmárdusa das mo ealáhus lea vuodđun kultuvrra, identitehta ja giela ovdánahttimis.

Guovddášelemeanttat

Boazodoalu vuodđu

Boazodoalu vuodđu guovddášelemeanttas lea sáhka luondduresurssain mat leat vuodđun árbevirolaš sámi boazodoalu eallinvuohká. Dasa gullet boazu iešbirgejeaddji eallin, guohtunšattut, guohtunareálat, johtolagat ja eará luondduresurssat maiguin boazodoalli ávkkástallá. Guovddášelemeanttas lea maiddái sáhka hálldašeamis, guoddevašvuodas ja birrasa vuhtiiváldimis boazobargguin. Dasa gullá maid elliidčálgu, elliid- ja álbmotdearvvašvuhta ja biebmosihkarvuhta. Relevánta dieđa ja eamiálbmogiid árbevirolašmáhttu, fágagiella ja luondduipmárdus leat maiddái guovddáš bealit fágas.

Geavatlaš boazodoallu

Geavatlaš boazodoallu guovddášelemeanttas lea sáhka bargguin maid bokte ovdánahttet máhtu fidnosurgiiddoaimmaheamis. Das lea maiddái sáhka árbevirolašmáhtus, fágagielas, doallovugiin, árbevieruin ja etihkas. Dasa gullá maiddái teknologijageavaheapmi ja teknologijja ovdáneapmi boazodoalus ja servodagas muđui.

Boazodoallu ealáhussan

Boazodoallu ealáhussan guovddášelemeanttas lea sáhka bohcco ja eará luondduvuđot buktagiid buvttadanproseassain, mat gusket ealáhusa doibmii. Dasa gullá maiddái ovdánahttit ođđa buktagiid ja bálvalusaid boazodoalus.

Sihkarvuohta ja kvalitehta boazodoalus

Sihkarvuohta ja kvalitehta boazodoalus guovddášelemeanttas lea sáhka das mo fuolaha iežas ja earáid sihkarvuođa ja dearvvašvuođa ja biras- ja buvttadansihkarvuođa boazodoalus. Guovddášelemeanta galgá leat mielde veahkeheamen ipmirdit vuodđosihkarvuođa, rutiinnaid ja gálggaid dorvvolaš bargodoaimmaheamis. Dasa gullá maiddái kvalitehtasihkkarastin gulahallamiin ja ovttasdoaimbamiin.

Fágaidrasttideaddji fáttát

Álbmotdearvvasvuohta ja eallimis birgen

Jo2 boazodoalus guoská fágaidrasttideaddji fáddá álbmotdearvvasvuohta ja eallimis birgen dasa mo duddjot posiitiiva iešgova, oadjebas identitehta boazodoallin geavatlaš ja mávssolaš barggu bokte. Boazoealáhus lea ollásit gitta luondduvuođus ja dálkkádaga variašuvnnain, ja barggadettiin prográmmafágaiguin ovdánahtto gelbbolašvuođa das ahte riekta válljet iežas dearvvasvuođa hárrái ja buoremussan bohccui, okto dahje earáiguin ovttas. Fágaidrasttideaddji fáttás álbmotdearvvasvuohta ja eallimis birgen lea maiddái sáhka das ahte čađahit bargguid dorvvolaš ja sihkkaris vugiin, mii duddjo hálldašandovddu ja bargomovtta

Demokratiija ja mielborgárvuohta

Jo2 boazodoalus guoská fágaidrasttideaddji fáddá demokratiija ja borgárvuohta dasa ahte lea máhttu ealáhusa vejolašvuođain searvat demokrátalaš proseassaide ja digaštallamiidda mat gusket ealáhusa sajádahkii servodagas. Das lea maid sáhka das ahte ovdánahttit ipmárdusa das maid boazodoallu mearkkaša identitehtii, árbevieruide ja kulturárbái. Dasa gullá maiddái ovdánahttit gelbbolašvuođa reflekšuvnnain, gulahallamiin ja ovttasbargguin dihtomielalaččat máhttit válljet iežas ja dasa čatnaseaddji ealáhusaid hárrái, maiddái riikkarájaid rastá.

Guoddevaš ovdáneapmi

Jo2 boazodoalus guoská fágaidrasttideaddji fáddá guoddevaš ovdáneapmi dasa mo ovdánahttit gelbbolašvuođa ipmirdit mo iežas bargu váikkuha birrasii, ja mo dálkkádat, dálkkádatrievdadeamit, sisabahkkemat ja muosehuhttimat váikkuhit boazodollui. Das lea maiddái sáhka das ahte mii gáibiduvvo olaheamis guoddevaš ovdáneami ja etihkalaš gažaldagain

boazodoalus. Boazodoallofága lea oassi máilmmi luonddu- ja kulturárbbi barggu sihkkarastimis, ja lea mielde ovddideamen regionála ja báikkálaš kultuvrra ja buktagiid. Fágaidrasttideaddji fáddá guoddevaš ovdáneapmi guoská maid boazoealáhusa sadjái oadjebas borramuša, kvalitehtabuktagiid ja buriid vásáhusaid ja bálvalusaid lágideaddjin.

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat

Jo2 boazodoalus njálmmálaš galggat mearkkašit ahte máhtta guldalit, reflekteret ja searvat digaštallamiidda bargovugiid birra, válddahit barggaid, ja iešguđet oktavuodain fágagiela geavahit boazodollui guoskevaš fáttáin. Dat mearkkaša maiddá ahte máhtta ságaškuššat, reflekteret ja presenteret ealáhusa beroštumiid, dárbbuid ja válljemiid, ja ahte máhtta digaštallat iežas ja earáid evttohusaid ja čovdosiid.

Máhttit čállit

Jo2 boazodoalus máhttit čállit galggat mearkkašit ahte, gáibádusaid vuodul mat gustojit boazodoalus, fágagielain máhttit raporteret ja duodaštit iežas oahppama ja doaimmaid mat dasa gusket. Oassin eamiálbmot ealáhusas, galget ohpit oahppat sátnádit ja hábmet ákkastallama vai fuolahit sáhttet iežaset beroštumiid stuorraservodaga ektui. Dat mearkkaša maiddá ieža teavsttaid hábmejit

Máhttit lohkat

Jo2 boazodoalus máhttit lohkat galggat mearkkašit máhttit lohkat ja ipmirdit plánaid, geavahančilgehusaid, ávnnasdieđuid, láhkateavsttaid ja viežžat dieđuid fágateavsttain. Dat mearkkaša maiddá sáhttit oazžut oppalašgova guoskevaš lágain ja njuolggadusain ja áigeguovdilis digaštallamiin ealáhusa ja ealáhusberoštusaid birra iešguđet mediain.

Máhttit rehkenastit

Jo2 boazodoalus máhttit rehkenastit galggat mearkkašit máhttit geavahit loguid ja rehkenastima meroštallan dihtii goluid ja boađuid buvttadeamis. Mearkkaša maiddá dahkat álkes mihtidemiid buvttadeami oktavuodas ja bardit ja dulkot tabeallaid, diagrámmaid ja álkes statistihka.

Digitála gálggat

Jo2 boazodoalus digitála gálggat mearkkašit máhttit gaskkustit ja ovdanbukti, viežžat ja lonohallat dieđuid ja kritihkalaččat árvoštallat daid gállduid mat geavahuvvojit. Dat mearkkaša geavahit digitála reaidduid. Dás lea maiddá sáhka geavahit teknologalaš reaidduid boazodollui, árvoháhkamii ja

ealáhusovdáneapmái. Dat mearkkaša maiddái ahte ovdánahtta etihkalaš dihtomielalášvuoda ja čájeha digitála árvoštallannávccaid nu ahte čuovvu njuolggadusaid ja norpmaid

Gealbomihttomearit ja árvoštallan

Gealbomihttomearit ja árvoštallan boazodoallovuđot doaimmat ja buvttadeapmi

Gealbomihttomearit boazodoallovuđot doaimmaide ja buvttadeapmái

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- plánet, čađahit ja duođastit árbevirolaš ja ođđa boazodoallovugiid bargguid, okto ja veahkkálagaid
- válddahit ja buohtastahttit iešguđetlágan árbevirolaš boazodoaluid Sámis ja eará boazodoalloguovlluin
- selvehit ja reflekteret mo ja manne buvttadeapmi ja doallovuogit leat rievdan
- árvoštallat riskka ja bargat dorvvolaš vuogi mielde eastadeaddji dearvvašvuoda barggu ja ellidčálgu gustovaš njuolggadusaid vuodul
- bagadit ja válddahit boazodoalu árbevirolaš vugiiguin ja fágagielain
- jámihit ja heakkahuhttit bohcco gustovaš njuolggadusaid vuodul ja reflekteret eará eamiálbmogiid árbevirolaš heakkahuhttinvugiid
- njuovvat industriála ja árbevirolaš vuogi mielde ja rádjat, dikšut ja vurket ávdnasiid
- ráhkkanit ja čađahit bargguid gos ávkkástallá iešguđet luondduresurssaid mat lunddolaččat ja árbevirolaččat gullet boazoealáhussii
- dovdat boazobeatnagiid iešvuodaide ja selvehit beatnatdoalu ja dasa gustovaš njuolggadusaid
- álkes vugiin mátasdoallat vuođaniid, teknihkalaš ja digitála veahkkeneavvuid mat geavahuvvojit iešguđet bargodiliin
- reflekteret ja válddahit rollaid, bargguid ja gaskavuodaide siiddas
- suokkardit ja čilget boazodoalu áiddiid ja gárddiid hábmema ja geavaheami
- ságaškuššat makkár gáibádusat ja vuordámušat leat ovttárvosaš ja fáttmasteaddji fidnosearvevuhtii, ja válddahallat makkár geatnegasvuodaide ja vuoigatvuodaide bargoadis ja bargis leat bargoeallimis

Dađistaga árvvoštallan

Dađistaga árvvoštallan galgá leat mielde oahppama ovddideamen ja gelbbolašvuođa ovdánahttimin. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuođa prográmmafágas boazodoallovuđot doaimmat ja buvttadeapmi go geavahit máhtu, gálggaid ja kritihkalaš jurddašeami go čovdet bargobihtáid fágas.

Oahpaheaddjit galgá láchčit saji oahppi váikkuheapmái ja mánggabealat bargguiguin oahppi oahppanhálu boktit. Oahpaheaddji sáhtta bargobihtáid addit mat gokčēt mángga dahje buot prográmmafágaid. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra prográmmafágas boazodoallovuđot doaimmat ja buvttadeapmi. Oahppit galget beassat albmanahttit maid orrot máhttimin, ja beassat reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami ektui. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásabbo oahppama birra ja oahpahusa heivehit nu ahte oahppit sáhttet oaivadeami geavahit iežaset gelbbolašvuođa ovdánahttimii fágas.

Oppalaš árvvoštallan

Oppalašárvvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuođa prográmmafágas boazodoallovuđot doaimmat ja buvttadeapmi go oahppu loahpahuvo. Oahpaheaddji galgá plánet ja dilálašvuođa láchčit nu ahte oahppit besset prográmmafágas gelbbolašvuođaset čájehit iešguđetlágan vugiiguin. Gealbomihttomeriid vuođul oahpaheaddji galgá árvvoštallat mo oahppit čájehit ipmirdeami, reflektierendáiddu ja dáiddu kritihkalaččat jurddašit, ja mo sii iešguđetlágan oktavuodain birgejit hástalusaiquin ja bargobihtáid čovdet. Oahpaheaddji galgá prográmmafágii boazodoallovuđot doaimmat ja buvttadeapmi árvosáni bidjat gelbbolašvuođa vuođul maid oahppi čájeha go pláne, čađaha, árvvoštallá ja dokumentere iežas fágalaš barggu.

Gealbomihttomearit ja árvvoštallan boazu ja dan luonddubiras

Gealbomihttomearit bohccui ja dan luonddubirrasii

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- válldahit guohtunšattuid ja árvvoštallat šattuid biebmoárvvu
- geavahit árbevirolaš máhtu eatnamiid ja guohtundiliid bagadallamis, ja válldahit mo dat geavahuvvojit boazodoallojagis
- selvehit man láchkai dálkkádatrieddeamit sáhttet váikkuhit bohcco čálgui
- válldahit iešguđet ahkásaš ja sohkaallásaš bohccuid anatomijja, fysiologijja ja meahtaleami ja selvehit mo dat váikkuha ellui ja siiddastallamii

- ságaškuššat doaibmabijuid mo fuolahit ovttaskas bohcco ja ealu dárbbuid iešguđetlágan diliin
- válldahit ja árvoštallat dohkke go boazu ealihanboazun vai njuovvanboazun
- buohtastahttit iešguđetge eallostruktuvrraid ja dan árvoštallat árbevirolaš máhtu ja diehtaga ektui, ja ságaškuššat mo dat váikkuha ovttaskas bohccui ja ellui
- identifiseret rohtahuvvama, dávdda ja vahága symptomaid ja evttohit doaibmabijuid mat dikšot ja eastadit daid
- válldahit iešguđetge parasihtaid, identifiseret parasihtadávddaid ja dálkkodit parasihtaid vuostá gustojeaddji njuolggadusaid vuodul
- identifiseret boraspiriid ja boraspirevahágiid bohccui, ja árvoštallat vaháteastadeaddji doaibmabijuid

Dađistaga árvoštallan

Dađistaga árvoštallan galgá leat mielde oahppama ovddideamen ja gelbbolašvuoda ovdánahttimin. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuoda prográmmafágas boazu ja dan luonddubiras go geavahit máhtu, gálggaid ja kritihkalaš jurddašeami go galget bargobihtáid čoavdit fágas.

Oahpaheaddjit galgá láchcit saji oahppi váikkuheapmái ja mánggabealat bargguiguin oahppi oahppanhálu árvosmahttit. Oahpaheaddji sáhtta bargobihtáid addit mat gokčet mánga dahje buot prográmmafágaid. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra prográmmafágas boazu ja dan luonddubiras. Oahppit galget beassat albmanahttit maid orrot máhttimin, ja beassat reflektet iežaset fágalaš ovdáneami ektui. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásabbo oahppama birra ja oahpahusa heivehit nu ahte oahppit sáhttet oaivadeami geavahit iežaset gelbbolašvuoda ovdánahttimii fágas

Oppalaš árvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuoda prográmmafágas boazu ja dan luonddubiras go oahppu loahpahuvo. Oahpaheaddji galgá plánet ja dilálašvuoda láchcit nu ahte oahppit besset prográmmafágas gelbbolašvuodaset čájehit iešguđetlágan vugiiguin. Vuolggasajiin gealbomihttomeriin oahpaheaddji galgá árvoštallat mo oahppit čájehit ipmárdusa, reflektendáiddu ja dáiddu kritihkalaččat jurddašit, ja mo sii iešguđetlágan oktavuodain birgejit hástalusaiquin ja bargobihtáid čovdet. Oahpaheaddji galgá prográmmafágii boazu ja dan luonddubiras árvosáni bidjat gelbbolašvuoda vuodul maid oahppi čájeha go pláne, čađaha, árvoštallá ja dokumentere iežas fágalaš barggu.

Gealbomihttomearit ja árvoštallan ekonomii ja resursahálddašeapmi

Gealbomihttomearit ekonomii ja resursahálddašeapmái

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- árvoštallat guđet fáktorat váikkuhit boazodoalu guoddevašvuhtii, ja ságaškuššat makkár vejolaš váikkuhusat dain leat
- válldahit fáktoriid mat váikkuhit buvttolašvuhtii ja gánnáhahttivuhtii, ja ságaškuššat bijusfáktoara ja loahppabohtosa gaskavuođa
- fievrridit álkes bušehta ja rehketoalu, dulkot váldologuid ja selvehit guovddáš elemeanttaid ekonomiiastivremis ja dárkilis rehketoalu mearkašumi
- presenteret álkes fitnodatplána mas vuolggasadji lea boazodoallu ja árvoštallat gánnáhahttivuođa
- válldahit sisdoalu ja proseassa go hábme láhkamearriduvvon plánaid orohagas, ja ságaškuššat man láhkái plánat váikkuhit beaivválaš doibmii
- selvehit guovddáš lágaid ja njuolggadusaid mat muddejit boazodoalu, guovttebeallásaš šiehtadusaid ja riikkaidgaskasaš konvenšuvnnaid mat leat guoskevaččat boazodollui, ja árvoštallat iešguđet váikkuhusaid dain
- válldahit daid hálddašanorgánaid ja eará almmolaš ja priváhta oasálaččaid mat váikkuhit boazodollui
- selvehit boazodoalloealáhusa organisašuvnnaid ja daid rolla, našuvnnalaččat ja riikkaidgaskasaččat ja reflekteret makkár ávki dain lea ealáhussii ja servodahkii
- válldahit boazodoalu konsultašuvnavuoigatvuođa ja árvoštallat ávkki das
- válldahit boazodoalu historjja ja mo dat lea váikkuhan dálá boazodollui
- ságaškuššat mo dálkkádatrievdameamit sáhttet váikkuhit boazodoalu ekonomii ja boazodoalu guoddevašvuhtii

Dađistaga árvoštallan

Dađistaga árvoštallan galgá leat mielde oahppama ovddideamen ja gelbbolašvuođa ovdánahttimin. Oahppit čájehit ja ovdánahttet gelbbolašvuođa prográmmafágas ekonomii ja resursahálddašeapmi go geavahit máhtu, gálggaid ja kritihkalaš jurddašeami go čovdet bargobihtáid fágas.

Oahpaheaddjit galgá láchit saji oahppi váikkuheapmái ja mánggabealat bargguiguin oahppi oahppanhálu boktit. Oahpaheaddji sáhtta bargobihtáid addit mat gokčet mángga dahje buot prográmmafágaid. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ohppiid ovdáneami birra prográmmafágas ekonomii ja resursahálddašeapmi. Oahppit galget beassat albmanahttit

maid orrot máhttimin, ja beassat reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami ektui. Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásabbo oahppama birra ja oahpahusa heivehit nu ahte oahppit sáhttet oaivadeami geavahit iežaset gelbbolašvuoda ovdánahttimii fágas.

Oppalaš árvoštallan

Oppalašárvosátni galgá čájehit oahppi ollislaš gelbbolašvuoda prográmmafágas ekonomijja ja resursahálddašeapmi go oahppu loahpahunvo. Oahpaheaddji galgá plánat ja dilálašvuoda láchčit nu ahte oahppit besset prográmmafágas gelbbolašvuodaset čájehit iešguđetlágan vugiiguin. Gealbomihttomeriid vuodul oahpaheaddji galgá árvoštallat mo oahppit čájehit ipmárdusa, reflektarendáiddu ja dáiddu kritihkalaččat jurddašit, ja mo sii iešguđetlágan oktavuodain birgejit hástalusaiquin ja bargobihtáid čovdet. Oahpaheaddji galgá prográmmafágii ekonomijja ja resursahálddašeapmi árvosáni bidjat gelbbolašvuoda vuodul maid oahppi čájeha go pláne, čađaha, árvoštallá ja dokumentere iežas fágalaš barggu

Árvoštallanortnet

Oppalaš árvoštallan

Boazodoallu doaimmat ja buvttadeapmi: Oahppis galgá leat okta oppalašárvosátni

Boazu ja dan luonddubiras: Oahppis galgá leat okta oppalašárvosátni

Ekonomijja ja resursahálddašeapmi: Oahppis galgá leat okta oppalašárvosátni

Eksámen ohppiide

Boazodoallu doaimmat ja buvttadeapmi, boazu ja dan luonddubiras ja ekonomijja ja resursahálddašeapmi: Oahppi galgá váldit fágaidrasttideaddji geavatlaš eksámena mas oktasaš prográmmafágat leat mielde. Eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálaččat. Eksámenis galgá leat ráhkkananoassi

Eksámen privatistaide

Boazodoallu doaimmat ja buvttadeapmi: Privatista galgá váldit čálalaš eksámena prográmmafágas. Fylkkagielda mearrida galgá go privatisttain báikkálaš addon eksámenis leat ráhkkananoassi

Boazu ja dan luonddubiras: Privatista galgá váldit čálalaš eksámena prográmmafágas. Fylkkagielda mearrida galgá go privatisttain báikkálaš addon eksámenis leat ráhkkanoassi

Ekonomiija ja resursahálddašeapmi: Privatista galgá váldit čálalaš eksámena prográmmafágas. Fylkkagielda mearrida galgá go privatisttain báikkálaš addon eksámenis leat ráhkkanoassi

Boazodoallu doaimmat ja buvttadeapmi, boazu ja dan luonddubiras ja ekonomiija ja resursahálddašeapmi: Privatista galgá váldit fágaidrasttideaddji geavatraš eksámena mas oktasaš prográmmafágat leat mielde. Eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálaččat. Eksámenis galgá leat ráhkkanoassi. Fylkkagielda mearrida galgá go privatisttain báikkálaš addon eksámenis leat ráhkkanoassi